

SON AU § 67 Budget- och skuldrådgivningens organisationstillhörighet

Ärendenummer: SON 2026/430

Arbetsutskottets förslag till socialnämnden

1. Socialnämnden ställer sig positiva till att budget- och skuldrådgivningen, med tillhörande budget, organisatoriskt förs över till socialnämnden och placeras inom försörjningsstödsenheten.
2. Socialnämnden är beredd att ta emot budget- och skuldrådgivningens verksamhet från 2027-01-01.
3. Socialnämnden föreslår att regionfullmäktige beslutar att all handläggning av hyresgarantier kommer hanteras av socialnämnden, försörjningsstödsenheten, fr.o.m. 2027 i enlighet med den nya lagstiftningen som träder i kraft 1 september 2026.
4. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Med anledning av den nya socialtjänstlagen som trädde i kraft den 1 juli 2025 har en översyn genomförts av budget- och skuldrådgivningens organisatoriska placering. Den nya lagstiftningen tydliggör att budget- och skuldrådgivning är en insats som socialnämnden ska erbjuda och betonar vikten av tidiga, förebyggande och lättillgängliga insatser.

Genomförd kartläggning visar att en organisatorisk överflyttning från regionstyrelseförvaltningen till socialförvaltningen kan skapa bättre förutsättningar för samverkan, tidiga insatser och ett mer samordnat stöd till personer och familjer med ekonomisk utsatthet. Förändringen bedöms även kunna bidra till Region Gotlands arbete med att minska konsekvenserna av barnfattigdom genom att tidigare identifiera och stödja barnfamiljer med ekonomiska svårigheter.

Samtidigt har risker kopplade till stigmatisering och verksamhetens upplevda oberoende identifierats. Bedömningen är att dessa risker kan hanteras genom ett aktivt förändringsarbete och tydlig kommunikation kring verksamhetens uppdrag.

Sammantaget bedöms nyttorna med en organisatorisk överflyttning överväga de identifierade riskerna och förslaget bedöms ligga i linje med den nya socialtjänstlagens intentioner samt Region Gotlands arbete för att motverka ekonomisk utsatthet och barnfattigdom.

I dialog med regionstyrelseförvaltningen har socialförvaltningen förberett för ett övertagande och är beredda att ta emot verksamheten.

Bedömning

Enligt artikel 27 i barnkonventionen har alla barn rätt till den levnadsstandard som krävs för barnets fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling. Föräldrar har det huvudsakliga ansvaret men samhället har en viktig stödjande roll. I barnkonventionen fastställs att alla barn är lika värda och har samma rättigheter. Med barn avses varje människa som är under 18 år

Barnkonsekvensanalys:

Artikel 3 i barnkonventionen slår fast att vid alla åtgärder som rör barn ska en prövning av barnets bästa göras. En prövning ska göras oavsett om barn berörs direkt eller indirekt. Det betyder att prövningar av barnets bästa till exempel ska göras vid:

- kommunala beslut som rör stadsplanering, budget och vid nämndbeslut.
- regionala beslut som rör lokaltrafik eller planer för att bygga nya sjukhus.
- myndigheters arbete med att ta fram föreskrifter, allmänna råd, rättsliga ställningstaganden eller icke-juridiskt bindande stödmaterial.
- ärenden i domstol som rör barn direkt eller indirekt.

Arbetet med barns delaktighet relaterar till i hur hög grad barn berörs i ärendet. Relevant forskning, kunskap och dokumentation av barns synpunkter som redan finns ska användas. Om barn berörs i lägre grad i ärendet kan detta vara tillräckligt. Men om barn påverkas i hög utsträckning behövs kompletterande samtal eller annan inhämtad information från de barn som berörs.

I frågan om Budget- och skuldrådgivningens organisationstillhörighet har bedömningen gjorts att frågan påverkar barns levnadsvillkor i viss grad och att en mindre omfattande prövning kan göras som bygger på inhämtat underlag och inte kräver kompletterande information från barn.

Bedömning av barnets bästa

Barnets bästa bedöms sammantaget gynnas av en organisatorisk flytt till socialförvaltningen. Förutsättningarna att tidigt upptäcka ekonomisk utsatthet hos barnfamiljer, erbjuda samordnat stöd och förebygga negativa konsekvenser av skuldsättning bedöms stärkas. De identifierade riskerna kan hanteras genom riktade åtgärder för att säkerställa tillgänglighet och minska eventuell stigmatisering.

Samlad slutsats

En överflyttning av budget- och skuldrådgivningen till socialförvaltningen bedöms vara väl förenlig med den nya socialtjänstlagens intentioner om förebyggande arbete, tidiga insatser och ökad samordning. Förändringen kan bidra till att stärka stödet till ekonomiskt utsatta invånare och samtidigt utgöra en viktig del i arbetet mot barnfattigdom på Gotland. Statistiken visar en utveckling som kan indikera att budget- och skuldrådgivningen inte fullt ut når

de målgrupper som har behov av stöd. Samtidigt som antalet besök hos budget- och skuldrådgivningen har minskat två år i rad, har försörjningsstödsenheten under samma period sett en tydlig ökning av både antalet hushåll och de totala utbetalningarna.

Att personer med långvarigt eller återkommande försörjningsstöd har små ekonomiska marginaler innebär inte att ekonomisk rådgivning saknar värde. Tvärtom är det ofta dessa personer som har störst behov av stöd för att förebygga ökad skuldsättning, skapa struktur i ekonomin och få hjälp att hitta långsiktiga lösningar, inklusive skuldsanering när det är aktuellt.

Mot bakgrund av den nya lagstiftningen, de identifierade utvecklingsbehoven inom socialtjänsten samt de positiva effekter som bedöms kunna uppnås för barn och familjer rekommenderas att budget- och skuldrådgivningen organisatoriskt överförs till socialförvaltningen.

Ärendets behandling under mötet

Hanna Ogestad, avdelningschef individ- och familjeomsorgen (IFO) och Lina Wigsten, enhetschef IFO, föredrar ärendet.

Ordförande yrkar att arbetsutskottet beslutar enligt förvaltningens förslag.

Ordförande finner bifall till yrkandet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse socialförvaltningen, Budget- och skuldrådgivningens organisationstillhörighet, daterad 2026-08-11
Kartläggning Budget- och skuldrådgivningen